

«GRENSELØS UNGDOM»

Felles intensjon for SLT-arbeid i Gardermoregionen

(Foto: Pixabay)

Innhold

Innledning – Hvorfor felles intensjonsdokument for SLT-innsatsen?	3
Slik kan vi oppnå bedre SLT-arbeid på tvers i GRIP	3
Områder med behov for felles mål og innsats, i første omgang:	3
Gjøre bedre eller mer av	3
Gjøre nytt.....	4
Forutsetninger for å lykkes bedre med innsatsen og måloppnåelsen:	4
Gevinst for kommunene:.....	4
«Brobygger» - handlekraft i praksis	4
.....	5
Hvordan jobbe kunnskapsbasert med forebygging i GRIP?	5
Gardermoregionen - nåsituasjon.....	5
Etablerte samhandlingsarenaer på tvers av kommunene:.....	7
Ønsket situasjon.....	8
Sentrale aktører til å benytte intensjonsdokumentet «Grenseløs ungdom» i sitt arbeid	9

Innledning – Hvorfor felles intensjonsdokument for SLT-innsatsen?

Ungdom i Gardermoregionen (GRIP) ferdes på tvers av kommunegrenser, gjennom deltakelse i organisert aktivitet, videregående skolegang, handel, sosiale nettverk, etc. Tittelen på planen, «Grenseløs ungdom», skal symbolisere dette, men også symbolisere ungdom som trenger hjelp og støtte. Plan og bygningsloven forplikter kommunene til å jobbe kriminalitetsforebyggende og til å ivareta barn og unges fysiske og psykiske helse gjennom gode oppvekstmiljø.

SLT står for Samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak, og er en modell for kommunene og politiet til å ivareta kriminalitetsforebyggende arbeid for barn, unge og familier. Modellen skal sørge for å koordinere kunnskap og ressurser mellom relevante aktører i kommunen, herunder også næringsliv og frivillige organisasjoner. Målet med SLT-arbeidet er at kommunens barn og unge skal få riktig hjelp til riktig tid, av et hjelpeapparat som samarbeider godt på tvers av virksomheter og faggrupper. Nesten alle kommunene i GRIP jobber etter SLT-modellen. Det er derfor viktig at vi også finner gode og forpliktende måter å samarbeide mellom kommunen på også.

Mer om SLT-modellen her: <http://www.kriminalitetsforebygging.no/>

I felles formannskapsmøte i GRIP, våren 2019 på Hurdalssjøen hotell, ble kommunen presentert for forebyggende ungdomsarbeid knytta til kriminalitet. Etter denne samlingen, og med bakgrunn i kunnskapen som ble formidlet og drøftet her, har sektorforum for oppvekst i GRIP bestilt denne planen, med følgende vedtak: «Plan for samarbeid i Gardermoregionen på SLT-nivå utarbeides. Planen utarbeides av SLT-koordinatorer, eller tilsvarende stillinger, i de seks kommunene. Ferdig plan behandles i rådmannsutvalget.»

Intensjonsdokumentet er ikke et bindende plandokument, men en kunnskapsbasert anbefaling for SLT-arbeid på tvers i kommunene, rettet mot ungdom og unge voksne. Ressursavklaringer knyttet til anbefalinger i dokumentet, gjøres av hver enkelt kommune ifm. sin budsjett- og handlingsplan.

Slik kan vi oppnå bedre SLT-arbeid på tvers i GRIP

Skal vi lykkes i å jobbe med SLT-modellen må vi jobbe kunnskapsbasert og velge oss ut noen områder vi fokuserer innsatsen vår på. Om kommunen i tillegg sikrer politisk og økonomisk forankring av dette, vil vi kunne få tydelige og felles målsetninger som kan bidra til ønsket utvikling. Basert på redegjørelsene og kunnskapsgrunnlaget i denne planen, anbefales følgende innsats, enten som forbedring av eksisterende innsats eller som ny innsats situasjon for regionen vår:

Områder med behov for felles mål og innsats, i første omgang:

Gjøre bedre eller mer av

- Sikre overgangen fra barneskole til ungdomsskole for spesielt utsatte barn
- Ruskontrakter – systematisert praksis og prosedyrer for russamtaler og rustesting av ungdommer og unge voksne
- Nettverksarbeid
- Gode dokumentasjonsverktøy

Gjøre nytt

- Felles faglig veileder for oppsøkende tjenester/utekontakter («Brobygger»)
- Jobbmuligheter på tvers i GRIP for utsatte ungdom
- Ungdomsmandat hos Alternativ til vold

Forutsetninger for å lykkes bedre med innsatsen og måloppnåelsen:

- Felles rutiner/prosedyrer og nettverk
- Felles kompetanseløft innenfor relevante områder knytta til SLT
- Medvirkning fra ungdom
- SLT-koordinatorer med ressurser nok til å jobbe helhetlig og systematisk
- Felles politisk forståelse og prioriteringer (basert på kunnskap om kriminalitetsforebygging i vår region)
- God lederstøtte med interesse for arbeidet
- Tett og trygg dialog mellom kommunene og politiet
- Kriminalitetsforebygging vurderes faglig i overordnet samfunnsplanlegging og politiske beslutninger
- Rustjeneste for ungdom i alle kommuner
- Feltarbeid/opsøkende virksomhet i alle kommuner
- Sikre mulighet for unges deltakelse i utdanning eller jobb (tilrettelegging for utsatte ungdom)
- Felles dokumentasjonsløsninger (SOMA)
- God digital informasjon, med både innbygger og ansattperspektiv
- Økonomi

Gevinst for kommunene:

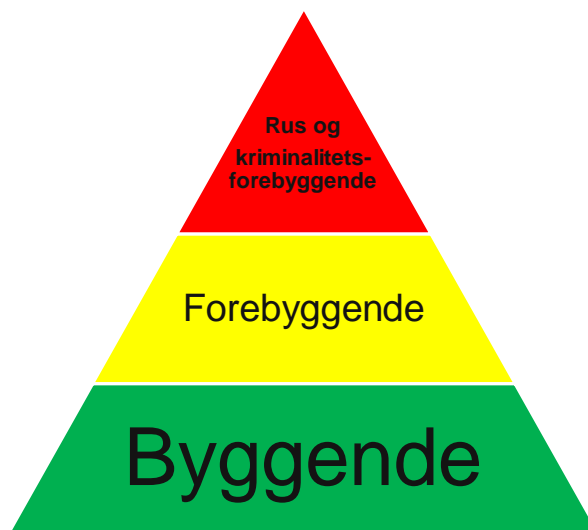
- Bedre ressursutnyttelse
- Korte veier for kommunikasjon på tvers
- Styrket fagmiljø og kompetanse for ansatte
- Ungdom som mestrer bedre som voksne og blir inntektsbærere
- Bedre oversikt som gir trygghet for ansatte og innbyggere

«Brobygger» - handlekraft i praksis

Brobygger er navnet på GRIP sin faglige veileder for utekontakter og oppsøkende arbeid. Veilederen har blitt jobbet ut parallelt med denne planen og forankres her som et viktig verktøy for å nå målene i «Grenseløs ungdom». Veilederen skal etterstrebe likhet og kvaliteten i tjenestene som jobber oppsøkende ovenfor barn og unge. Veilederen inkluderer også Aurskog-Høland, i tillegg til kommunene i *Gardermoregionen*. Navnet *Brobygger* skal symbolisere sammenheng i tjenesten og kort vei for samarbeid mellom kommunene. *Brobygger* bygger på Oslostandard, en liknende veileder utviklet i 2020. Forskning og erfaringsbasert kunnskap, ligger til grunn for veilederen. Med bakgrunn i kommunenes ulike organisering, kommer veilederen med anbefalinger om hvordan utekontakten bør jobbe og ikke krav. En slik veileder gir gevinster som faglig trygghet, mer tilpassa innsats og økt ressursutnyttelse på tvers.

Hvordan jobbe kunnskapsbasert med forebygging i GRIP?

Kunnskapsbasert forebygging handler om innsats basert på kompetanse, felles forståelse og felles innsats. Årsakene til bruk av rusmidler og kriminelle handlinger blant barn og unge, har som oftest et sammensatt bilde med flere bakenforliggende faktorer, og ligger til utfordringene i mye av vår samfunnsstruktur. Deler vi det forebyggende arbeidet inn i de tre ordinære nivåene, omtales disse gjennom SLT-modellen som: Byggende, forebyggende og rus- og kriminalitetsforebyggende.

Forskning viser at rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid foregår på alle de tre nivåene, og flere av disse samtidig. Det er likevel en statlig oppfordring om at SLT-modellen retter sitt fokus mot det rus- og kriminalitetsforebyggende nivået. Det er her vi ofte finner de mest sårbare målgruppene med stor risiko for sosial utstøting og marginalisering.

Denne planen skal derfor ivareta felles innsats i GRIP, med fokus på nettopp det øverste nivået; rus- og kriminalitetsforebygging. For å få til dette har arbeidet med planen, for utenom SLT-koordinatorene eller ansatt med liknende funksjon, involvert, politi, utekontakter og rustjenesten i de ulike kommunene.

Den kjent norske sosiologen og kriminologen Nils Christie, sa 1989: «**Det går ikke an å forstå norsk kriminalitet hvis man ikke forstår det norske samfunnet**».

Før planen derfor går inn på å skissere anbefalinger for bedre/optimalisert samhandling på tvers mellom kommunene i GRIP, har vi lagt inn et avsnitt som forteller noe om samfunnet vårt her i GRIP for ungdom akkurat nå.

Gardermoregionen - nåsituasjon

Totalt i GRIP bor det nesten 15 000 barn og unge i alderen 13-23 år. I tillegg har vi ungdommer som går på videregående skole her, men som er bosatt i andre kommuner.

Å følge med på risiko- og beskyttelsesfaktorer er viktig i SLT-arbeidet. Forskning viser at dersom vi skal forstå kriminalitet så må vi forstå det samfunnet den oppstår i. Vi har her valgt ut noen faktorer fra kommunenes folkehelsebarometer som vi vet påvirker rus og kriminalitet i et samfunnsperspektiv. Sammenstillingen gir oss en rask oversikt over vårt samfunnsbidrag til beskyttelse eller sårbarhet/risiko.

Bedre enn landet	Likt som landet	Dårligere enn landet
------------------	-----------------	----------------------

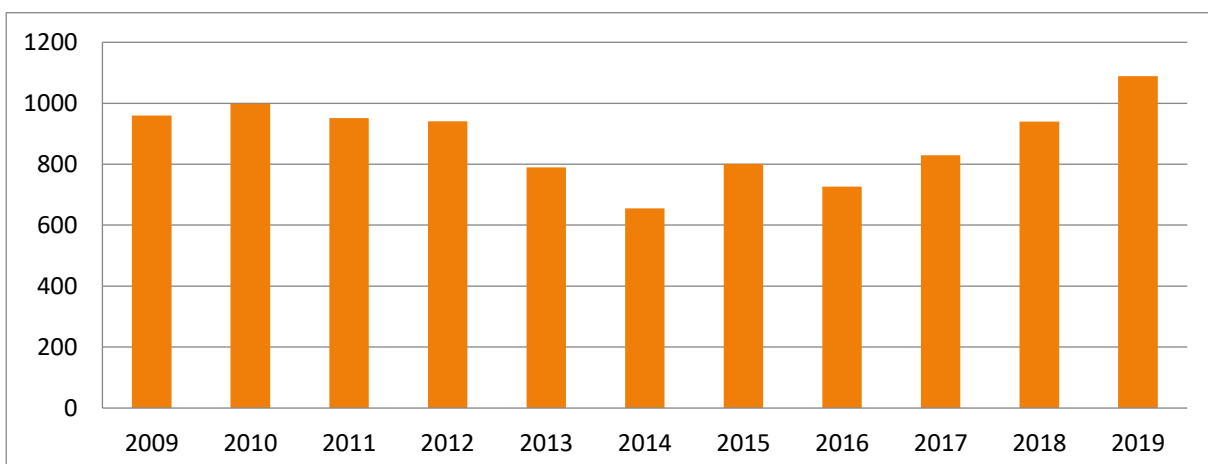
Sårbarhet og beskyttelse:

	Lav inntekt Familier	Fornøyd med lokalmiljøet	Frafall i vgs	Fornøyd med helse	Bor trangt	Opplevd ensomhet	Med i org. fritid
Hurdal	Yellow	Red	Yellow	Yellow	Green	Yellow	Yellow
Nannestad	Green	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Red	Yellow
Eidsvoll	Green	Red	Red	Red	Green	Red	Red
Nes	Green	Red	Yellow	Red	Green	Red	Red
Ullensaker	Yellow	Red	Yellow	Yellow	Red	Red	Red
Gjerdrum	Green	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Red	Yellow

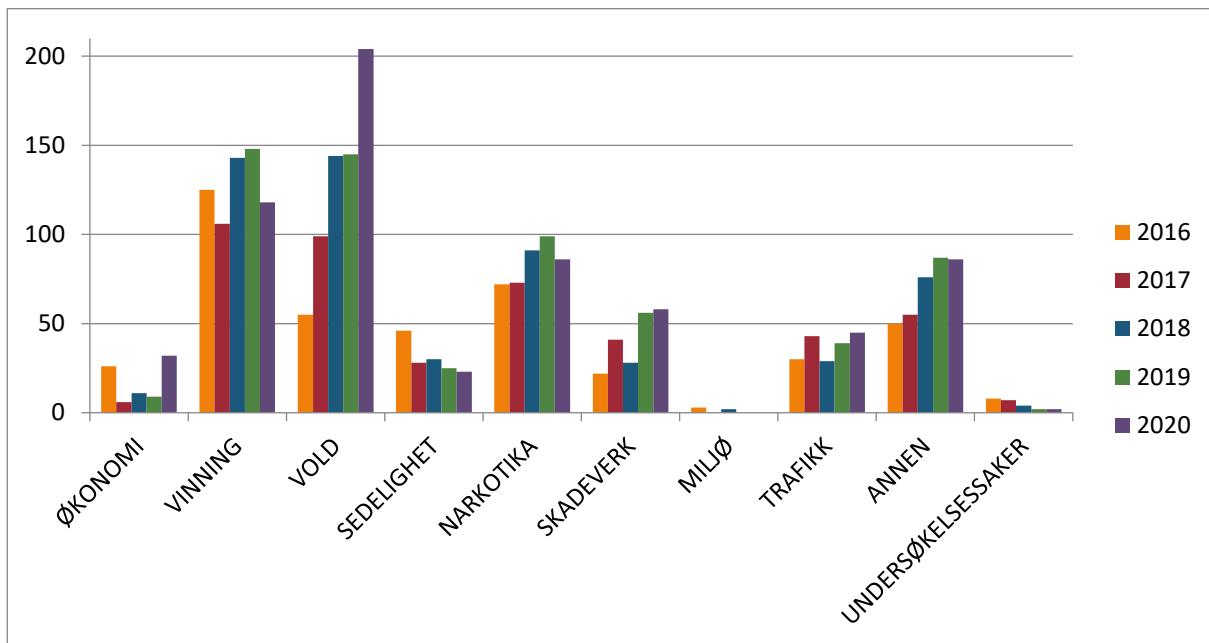
(Kilde: Kommunenes folkehelseprofiler, 2022)

Flere av disse faktorene er fra Ungdataundersøkelsen. Undersøkelse og gir et bredt grunnlag for å følge med på trender og utvikling knytta til ungdoms liv. Ungdata gjennomføres hvert 3. år. Sist gang var i 2019.. Nye ungdataresultater vil være klare for kommunene våre før sommeren 2022.

Til tross for at kommunene i GRIP har ulik demografisk sammensetning og ulik tjenestesammensetning for det forebyggende arbeidet, viser Ungdata 2019 at vi har et noenlunde likt utfordringsbilde knyttet til rus og kriminalitet. Ser vi for eksempel på politiets statistikk for U18-saker (2016-2019, hele Romerike), så ligger hovedutfordringene på vold, vinning og narkotika, i den rekkefølgen. Narkotika er det som ser ut til å øke mest i omfang. Vold ser ut til å øke ved alder 12 år og avta noe etter fylte 15 år. (Ref.: Ungdata og U18-saker politiet)

Figur 1: Antall U18 forhold per år for Romerike politidistrikt / GDE Romerike i perioden 2009-2019.

Figur 2: U18 forhold fordelt på kriminalitetstyper i GDE Romerike, frem til 12. august hvert år.

Per i dag opplever vi allerede god og tett samhandling på flere ulike nivåer i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet. Dette danner et godt utgangspunkt med tanke på utvikling av mer systematisk samhandling. For å få til dette må vi først og fremst se på arenaer for samhandling.

Etablerte samhandlingsarenaer på tvers av kommunene:

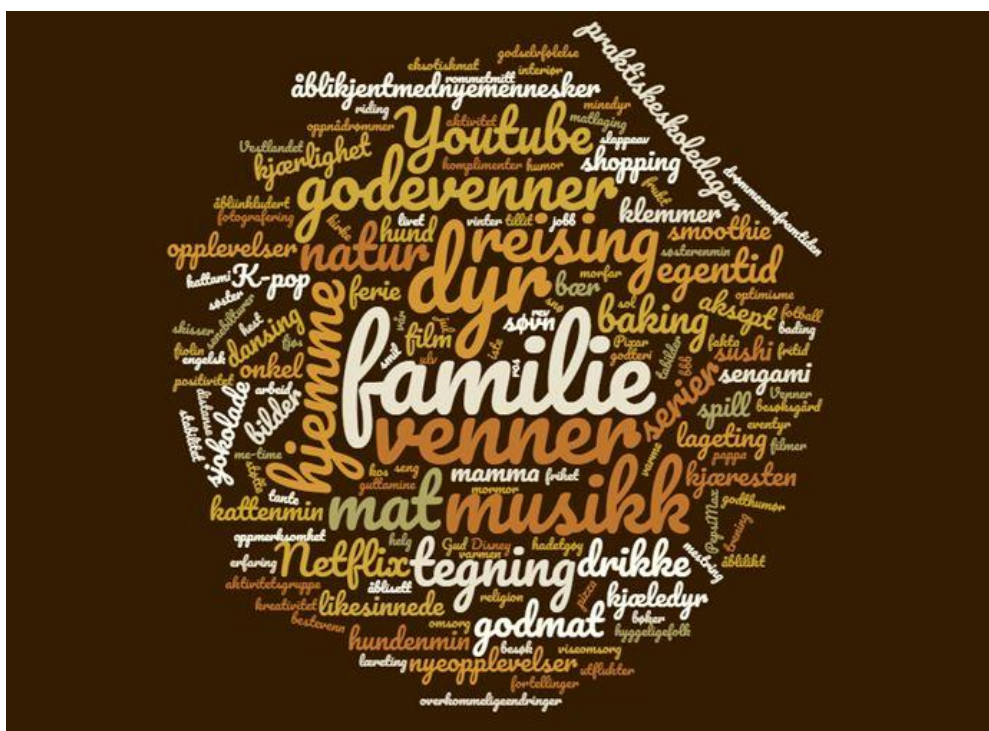
- Faste nettverksmøter mellom SLT-koordinatorer og politiet flere ganger per år, både for Øvre Romerike og hele Romerike (her deltar også ungdomskoordinator for konfliktrådet)
- GRIP holder felles politiråd x1 i året (har ikke vært arrangert under korona-pandemien)
- Felles nettverksmøter mellom utekontaktene x1 per måned
- Felles kommunikasjonsplattform for deling av ad hoc informasjon mellom utekontaktene og politiet
- Nettverksmøter i regi av oppfølgingstjenesten Viken for å følge med på «drop-outs»

Ønsket situasjon

Vi ønsker at ungdommer i GRIP skal oppleve å bli møtt på samme måte når de ber om eller tilbys hjelp. Ungdom skal kunne kjenne igjen rutiner og metoder, uavhengig av om de for eksempel bor i Nannestad, men går på videregående skole i Ullensaker, eller bor i Nes, men har nettverket sitt i Eidsvoll etc.

Å sikre like metoder og mest mulig lik innsats i regionen vår, vil også bidra til tettere fagmiljø for de som jobber med rus- og kriminalitetsforebygging. Det kan bli lettere (og kanskje rimeligere) å få gjennomført kompetansehevende tiltak. Det vil også kunne ta ned noe av sårbarheten hos de mindre kommunene, med relativt få fagpersoner som jobber innenfor dette feltet. Vi ønsker tydelige, trygge og tilstedeværende voksne, og ungdom som tar vare på hverandre på gode måter.

Ungdomsrådene i GRIP har behandlet en sak med innspill til denne planen. Det de i all hovedsak ønsker seg er at tjenester på tvers av kommuner kjenner hverandre, jobber og kommuniserer tett. For eksempel kan mer samordning av utekontakter på tvers, og at alle kommuner har utekontakter, være et eksempel på dette. I tillegg mener ungdomsrådene at informasjon og kunnskap om rusmidler er viktig. Her foreslår de temakvelder der både foreldre og ungdom samles, mer rusforebyggende undervisning i skolene (der man også tørr å starte med tematikken allerede på mellomtrinnet), samt sikre tydelig brukermedvirkning fra de ungdommene som allerede mottar hjelp for sin rusproblematikk. Til sistnevnte legger ungdomsrådene vekt på at disse ungdommene i større grad «vet hvor skoen trykker» og kan bidra med viktig kunnskap til det forebyggende arbeidet. Rådene ønsker ikke «stunt» eller kampanjer retta mot rus, men langsiktig og helhetlig fokus. Til slutt ønsker de tilstedeværende og synlig politi i ulike nærmiljø.

(Bildet viser hva ungdom på Hvam videregående skole har sagt er det viktigste for dem for å ha en god oppvekst og utvikling. Hvam vgs. har elever fra alle kommunene i GRIP)

Sentrale aktører til å benytte intensjonsdokumentet «Grenseløs ungdom» i sitt arbeid

- SLT-kordinator- Politi- Utekontakter/oppsøkende tjenester- Mellomtrinn og ungdomsskolene- Videregående skoler og oppfølgingstjenesten i Viken- Skolehelsetjeneste	- Rustjeneste for ungdom- Barneverntjenesten- Konfliktrådet/Ungdomskordinator- NAV- Alternativ til vold- Foreldre- Planleggere